

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Solvitur alia objectio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

officium Cantoris, non ab Episcopo, sed à sola Presbytero injungebatur, ut constat ex Concilio Carthaginensi IV. cap. 10. ubi sic dicitur: *Psalmista, id est Cantor, potest absque scientia Episcopi, sola iussione Presbyteri, officium suscipere cantandi, dicente sibi Presbytero: Vide, ut quod ore cantas, corde credas; & quod corde credis, operibus comprobas.*

Ad secundam, nego à S. Ignatio officium laborantium inter Ordines Ecclesiasticos connumerari: neque enim ex eo quod in sua Epistola illos cum aliis ordinatis recenseret, rectè colligitur, eos pariter clericali Ordine insignitos fuisse, cum eos solum recenseat salutandi gratiâ; sicut & Paulus in suis Epistolis, cum Clericis sæpe salutat alios qui Clerici non erant. Nec Patres de illo officio mentionem faciunt, ut de speciali Ordine Clericali, sed ut de insigni operè misericordiæ, quod fidelium defunctorum corporibus exhibetur, Quod si ab aliquibus Ordo appelletur, large nomen Ordo accipiunt. Quo pacto illud usurpavit Hieronymus, vel Author Epistolæ ad Rusticum Narbonensem: apud Hieronymum tomo 9. dum ait cap. 1. *Primitiæ igitur in Clericis Fossariorum ordo est, qui in similitudinem Tobie sancti, sepelire mortuos admoventur.*

Ad tertiam, nego Majorem, Cornelius enim Papa in Epistola ad Fabium Antiochenum supra citata, meminit quadraginta duo Acolytorum, qui suo tempore in Ecclesia Catholica erant. Et Hieronymus in primam Epistolam & Thessalonicenses, dicit Epistolam illam fuisse missam, per unum Acolytum, subindeque supponit Ordinem illum fuisse tempore Apostolorum, ut supra dicebamus. Alii verò Patres rarè illius Ordinis mentionem fecerunt, quia in primitiva Ecclesia, propter personarum paucitatem & penuriam, officium Acolyti à Diaconis vel Subdiaconis, altari ministrantibus, suppleri solebat. Idem dicendum de Ecclesia Græca, ut enim refert Arcudius lib. 6. de Sacram. cap. 9. officium Exorcistæ apud Græcos exercebatur à Sacerdotibus, Acolyti à Subdiacono, vel à Lectore; & Ostiarii, à Subdiacono.

Ad quartam dico, duplex Exorcistarum genus fuisse in primitiva Ecclesia, alii enim fiebant Ordinatione Episcopi, quo pacto S. Martinus à S. Hilario Exorcista constitutus est; & de illis loquitur Cornelius Epistola supra citatâ ad Fabium Antiochenum, cum ait in Ecclesia Catholica suo tempore fuisse Exorcistas quinquaginta duos, Alii verò Exorcistæ dicebantur, ob gratiam gratis datâ, & donum expellendi Dæmones ab energumenis, quod à Deo acceperant, & de istis loquitur Clemens, cum ait lib. 8. Constit. *Exorcista non fit ordinatione, sed qui gratiam sanitatum accipit, per relationem declaratur à Deo, &c.*

§ IV.

Solvitur alia obiectio.

31. **C**ontra præcedentes conclusiones aliud solet obijci argumentum, quod præstet sic breviter proponi. Si non solum Sacerdoti, sed etiam Diaconatus, & Subdiaconatus, nec non quatuor Minores Ordines, sint Sacramenta, non erunt tantum septem Sacramenta, sed tredecim: At hoc est contra fidem, & expressam Tridentini definitionem: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: Si quilibet Ordo est Sacramentum, Sacra-

mentum Ordinis erit aliqua ratio communis omnibus septem Ordinibus: Sed multiplicata inferiori, debet necessario multiplicari superior. Ergo si quilibet Ordo est Sacramentum, non erunt tantum septem Sacramenta, sed tredecim.

Respondent aliqui, non esse nisi septem Sacramenta, quia Sacramentum Ordinis est unitate genericâ, continens sub se septem species.

Sed contra: Licet omnes homines sunt unum genere, non tamen censentur unus homo, aut animal unum. Item licet Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, &c. genericè conveniant in ratione Sacramenti, non possunt tamen dici unum Sacramentum: Ergo similiter et eo quod Sacerdotium, Diaconatus, Subdiaconatus, & quatuor minores, genericè in ratione Sacramenti Ordinis conveniant, non possunt dici unum Sacramentum Ordinis appellari; alioquin ergo unitas Sacramenti Ordinis definit debet.

Unde Respondent alii, quemlibet Ordinem esse Sacramentum incompletum tantum & partiale, subindeque ex omnibus simul sumptis integrari unum completum & perfectum Sacramentum Ordinis; sicut ex duplici specie panis & vini simul sumptâ, constituitur unum totale & integrum Sacramentum Eucharistiæ, per modum perfecti convivii, & integræ refectionis spiritualis institutum; quia quilibet species totum est tantum Sacramentum partiale & incompletum.

Sed hæc solutio non placet, Tum quia Thomas hic quæst. 37. art. 1. ad 2. expressè negat Sacramentum Ordinis esse totum integrale, tum etiam, quia Sacerdotium, cum inferiores Ordines eminenter contineat, se solo, & independentè ab aliis Ordinibus, est verum & completum Sacramentum Ordinis: Si autem ex Sacerdotio & aliis ordinibus inferioribus integraretur unum completum & perfectum Sacramentum Ordinis, solum Sacerdotium non posset dici Sacramentum Ordinis completum & perfectum; sicut in Eucharistia solæ species panis non dicuntur Sacramentum completum, quia non sunt signum unius perfectæ & integræ refectionis spiritualis. Ad id quod quilibet Ordo producat distinctâ gratiam, & distinctam charactèrem; partes verò integrantes unum aliquod Sacramentum, non habent causare distinctam gratiam, cum unus Sacramenti non sit nisi unus effectus; ut patet in Sacramento Extremæ.UNCTIONIS, in quo, juxta communio-rem & probabiliorè sententiam, quilibet unctio & forma partialis, gradum aliquem gratiæ non producit, sed sola ultima unctio causat integrum ejus effectum; quia ante illam, Sacramentum non est completum & perfectum, ut Tractatu præcedenti ostendimus.

E Melius ergo respondetur, quod licet quilibet ex septem Ordinibus sit verum Sacramentum, eo quod quilibet causat gratiam & charactèrem; nihilominus, quia omnes Ordines inferiores Sacerdotio, tendunt ad ipsum, ut ad principale ministerium, & ad ritè & convenienter peragendam corporis Christi consecrationem, ut à eodem ordinantur, ratione unitatis Ordinis quam inter se habent, & finis ad quem tendunt, unum cum Ordini Sacramentum dici possunt. Ex quo intelligitur, Sacramentum Ordinis non esse totum integrale, vel universale, sed potentiale, cujus hæc est natura, quod totum, secundum comple-

tam rationem est in uno, in aliis vero est aliqua participatio ipsius; tota enim plenitudo huius Sacramenti est in Sacerdotio, in aliis vero Ordinibus inferioribus est quaedam participatio illius, maior vel minor, secundum quod magis vel minus accedunt ad Sacerdotium, ut docet D. Thomas hic quaest. 37. art. 1. ad 2. In eo tamen differt ratio universalis Sacramenti Ordinis à toto potenciali, quod ratio totius potentialis non predicatur simpliciter de singulis inferioribus, v. g. poenitentia, religio, & ceterae partes potentiales iustitiae, non sortiuntur simpliciter denominationem totius; at vero quilibet Ordo in particulari denominatur simpliciter Ordo & Sacramentum.

35 Quæritur hic aliqui, an prima tonsura sit Ordo & Sacramentum?

Respondetur negativè cum S. Thoma hic quaest. 40. art. 2. contra aliquos Canonistas, qui præter septem Ordines ab omnibus receptos, alios duos numerant, nempe tonsuram clericalem, & Episcopatum. Rationem assignat S. Doctor, quia in omni Ordine veram Sacramenti rationem participante, aliqua specialis & spiritualis potestas traditur ordinato: Atqui in prima tonsura nulla talis potestas traditur, non enim per eam Clerici deputantur ad aliqua divini cultus officia, quæ à laicis exerceri non possint, sed solum ad divinas laudes decantandas, ad quod specialis potestas non requiritur. Ergo tonsura Clericalis non est Ordo, sed dispositio quadam & preparatio congruentissima ad Ordines, vel ut loquitur S. Thomas, *præambulum ad Ordinem*.

36 Nec obstat quod Innocentius III. in cap. Cum contingat, de etate & qualitate ordinandorum, interrogatus, an Ordo Clericalis in tonsura constituitur? Respondetur affirmativè. Nam eo loco accipit Clericalis Ordinem, pro statu quo tonsurati à laicis segregati, iis præminent, non pro gradu peculiarem aliquam potestatem conferente.

Non obest etiam quod tonsura ab Episcopo conferatur. Nam (præterquam quod multi Abbatibus habent potestatem tonsurandi, ut dicitur in 7. Synodo cap. 14. relata Can. Quoniam videmus, dist. 69.) potuit Ecclesia statuere, ut non nisi Episcopus, qui est Ordinum ordinarius Minister, esset etiam prima tonsuræ, ut dispositionis ad Ordines collator.

37 Variæ autem huius ceremoniæ assignari solent rationes à SS. Patribus: Dionysius enim cap. 6. de Ecclesiastica hierarchia dicit, hac nudatione capituli significari vitam puram & apertam, nullaque specie fucatam, qualis Clericorum & Monachorum vita esse debet. Isidorus lib. 2. de divinis officiis cap. 4. ait idèd tondendi Clericos, ut intelligant debere se curas superfluas rescare, quæ per crines, quæ sunt superflua quadam capitis excrementa, significantur. Quam etiam rationem innuit Gregorius in moralibus dicens: Caput tendere, nihil aliud esse, quam superfluas cogitationes a mente rescare. Similem rationem assignat Concilium Tridentense Can. 20. ubi dicit: Clericos in hac vita nudi, ut solitudinem coronæ Domini in capitis sui gerant, quos & servos suos dicit & esse voluit, sortemque illorum se consequi, sicut de illis scriptum est, Ego hereditas eorum, &c. Addit S. Thomas hic quaest. 40. art. 1. quod eis qui ad divina ministeria applicantur, competat raso capite, & tonsura, in modum coronæ, quia corona est signum regni & perfectionis, cum sit circularis: illi autem qui divinus mi-

Tom. V.

nisteris applicantur, adipiscuntur regiam dignitatem, & perfecti in virtute esse debent. Unde Ivo Carnotensis tomo 1. o. Bibliotheca Patrum, serm. de Sacrorum Ordinum excellentia, ad Clericos ait: Ad hoc capillos in modum coronæ raditis, ut & regnum spirituale quo ceteris præminetis, tali figura ostendatis, & cura mortalis. Necebras frequenter redeuntis sic amputetis de corde, sicut crines frequenter resurgentes abraditis de capite. Demum Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, in theoria rerum Ecclesiasticarum, & Venerabilis Beda lib. 5. Historiæ Anglorum cap. 22. dicunt, coronam fieri Clericis, ad exprimendam imaginem spinæ coronæ Christi Domini, & indicandum debere illos ejus patientiam imitari.

ARTICULUS II.

Quæ sit ordinum singulorum materia & forma?

Hic solum agemus de materia & forma quatuor Minorum, & Subdiaconatus; quia circa materiam & formam Diaconatus, & Sacerdotii, gravis occurrit difficultas, articulo sequenti discutienda & resolvenda.

38 Dicendum ergo primò, materiam ostiariatus esse claves Ecclesiæ, quæ ab Episcopo traduntur; formam vero hæc verba, quæ ab illo proferuntur: Sic agite quasi Deo reddatur rationem, pro iis rebus, quæ his clavibus recluduntur. Materiam lectoratus librum lectionum, quem lectionarium vocant; formam vero hæc verba Episcopi: Accipite, & estote verbi Dei relatores &c. Materiam exorcistatus librum in quo exorcismi continentur; formam vero hæc verba Episcopi: Accipite & commendate memoriam, & habete potestatem imponendi manus super energumenos, sive baptizatos, sive catechumenos. Materiam acolytatus esse contactum urceoli vacui; formam vero consistere in his verbis: Accipite Vocellum ad suggerendum vinum & aquam in Eucharistiam sanguinis Christi.

39 Hæc conclusio, quoad tres priores partes, de ostiariatu, exorcistatu, & lectoratu, est communis inter Theologos, & expressè habetur in Ponticali Romano, quod citat Concilium Florentinum in decreto Eugenii. Quantum vero ad ultimum, quæ est de acolytatu, est levis aliqua controversia inter Theologos: Richardus enim existimat, ejus materiam consistere in contactu candelabri, cui favere videtur Ponticale Romanum, jussu Pii V. Anno 1572. editum; item in margine, characterem imprimi Acolyto in traditione cerei. Alii vero Theologi communiter censent, materiam Acolytatus esse urceolos, subindeque in eorum contactu, huius Ordinis characterem imprimi. Idque expressè docet S. Thomas hic quaest. 37. art. 5. ad 6. his verbis: Principalior actus Acolyti est quo ministrat in urceolo, quam quo ministrat in candelabro; quamvis denominetur ab actu secundo, propter hoc, quod est magis motus, & magis proprius ei; & idèd in datione urceoli imprimitur Acolyto character, virtute verborum ab Episcopo prolatorum.

Ratio etiam id suadet: Cum enim omnes Ordines inferiores Sacerdotio, tendant ad ipsum, ut ad principale ministerium, & ad ritè & convenienter peragendam corporis Christi consecrationem ordinentur, in Ordinibus habentibus plures actus seu officia, illud censetur præcipuum & essentiale, quod magis & proximius

Q99

ad